

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРУ В РЕЖИМІ ЕКСПОРТУ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

*Я. Р. Корнійко, к. е. н., доцент, Державний університет інфраструктури та технологій,
blttduit@gmail.com, orcid.org/0000-0001-5772-7364*

Методологія дослідження. У процесі дослідження було використано філософську методологію, яка допомогла встановити взаємозв'язок науки з практикою; застосовано інформаційний підхід як фундаментальну методологію з метою обґрунтування інформаційного та когнітивного взаємозв'язку парадигми дослідження; метод термінологічного аналізу – для уточнення змісту понятійного апарату досліджуваного питання; статистичний метод – для аналізу структури та динаміки зовнішньої торгівлі України та сплати митних платежів у режимі експорту.

Результати. Уточнено дефініцію поняття «митне оформлення», представлено варіативність розкриття особливостей даного питання та узагальнено думки сучасних вчених, зокрема, визначено риси, які притаманні цій категорії. Представлено товарну та географічну структуру зовнішньої торгівлі України та встановлено, що найбільшу частину українського товарного експорту складають продовольчі товари та сільськогосподарська продукція. Систематизовано існуючу процедуру митного оформлення товару в режимі експорту.

Новизна. Обґрунтовано схему основних етапів залучення посередників в експортному ланцюжку доставки товарів, що дозволить спростити та пришвидшити процедури митного оформлення під час проходження митного очищення товарів та узагальнено процедуру митного оформлення вантажів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій з орієнтацією на режим експорту. Виокремлено умови, що впливають на процедуру митного оформлення в режимі експорту.

Практична значущість. Запропоновано орієнтири проходження митного оформлення товарів в режимі експорту з метою систематизації існуючих процедур підприємств, які на підставі укладених зовнішньоекономічних договорів (контрактів) або через посередника (комісіонера, агента, консигнатора тощо) здійснюють експорт товарів з переміщенням їх через митний кордон України.

Ключові слова: митне оформлення, митний режим експорту, зовнішня торгівля України, декларант.

Постановка проблеми. Розвиток економіки нашої держави завжди привертав увагу науковців, особливо, якщо питання стосується міжнародних зовнішньоекономічних зав'язків. Значні за своїм змістом соціально-економічні та політичні події, які відбуваються сьогодні в світі та Україні, а також процеси реформування внутрішнього господарства країни, мають ваговий вплив на митну сферу. Митна діяльність є основним джерелом надходження коштів до бюджету країни, тому існує об'єктивна необхідність вивчити існуючі інструменти та

заходи щодо процедур митного оформлення вантажів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій. Імпортно орієнтована країна спонукає проаналізувати структуру та динаміку митних платежів, а також вивчити особливості митного оформлення товарів у режимі експорту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням застосування різних митних режимів України приділяли увагу у своїх працях такі науковці, як О. М. Дем'янюк [1], Б. А. Кормич [2], О. П. Науменко [3], А. І. Філіна [4], М. Г. Шульга [5] та інші.

Дані автори висвітили у своїх працях мету застосування митних режимів, складові елементи й проблематику окремих режимів. Не зважаючи на глибокі вивчення авторів, питання митного оформлення залишається досить багатограним і деякі аспекти потребують додаткового та глибшого дослідження. Цілком зрозуміло, що особливості митного режиму експорту також було розкрито різними авторами, наприклад, Н. В. Осадча [6], Т. О. Осташко [7], С. О. Полковниченко [8], Ю.-Б. Р. Ханік [9] та інші, однак, більшість авторів присвятили свої дослідження експорту різних видів товарів, а питання загальних етапів експортного оформлення потребує детальнішого розкриття.

Формулювання мети статті. Метою даної статті є визначення особливостей та етапів митного оформлення товару в режимі експорту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017–2021 роки сьогодні українські підприємства стикаються з численними перешкодами у ході своєї зовнішньоекономічної діяльності, що пов'язано з недостатнім рівнем якості послуг з підтримки торгівлі, які є доступними для підприємств. Існуючі умови для діяльності підприємства не стимулюють українські підприємства до розвитку інноваційної діяльності та не сприяють диверсифікації економіки. Внаслідок цього структура експортного кошика складається з незначної кількості товарів з відносно низькою доданою вартістю, а наявні ресурси, зокрема потенціал високо-кваліфікованих кадрів, не використовуються повною мірою [10].

Доречно розглянути статистичні дані Державної служби статистики України і Державної фіскальної служби України, аби проаналізувати товарну структуру зовнішньої торгівлі України (рис.1). Загалом, можна стверджувати, що за підсумками 9 місяців 2021 р. вартісні обсяги зовнішньої торгівлі товарами України зросли на 25,8 млрд дол США (або на 35,3 %) у порівнянні з аналогічним періодом 2020 р.

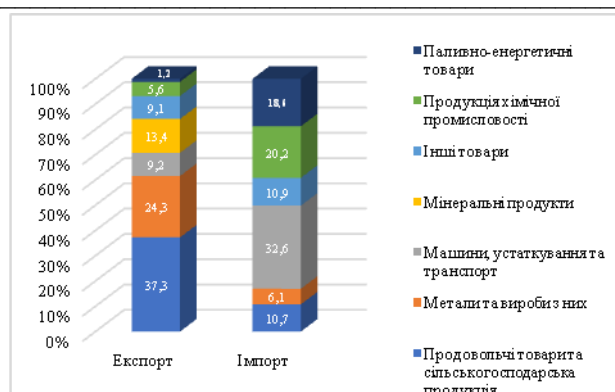

Рис. 1. Товарна структура зовнішньої торгівлі України за 3 квартали 2021 року, % [11]

При цьому зростання по експорту (на 38,2 %) було більшим за зростання по імпорту (на 32,6 %). Така ситуація призвела до часткового зменшення негативного сальдо зовнішньої торгівлі товарами [11].

За аналізований період, основу українського товарного експорту у 2021 р. (9 міс.) склали продовольчі товари та сільськогосподарська продукція (37,3 %), у той час, як імпорт становив 10,7 %. Основу імпортової продукції складає машини, устаткування та обладнання – 32,6 % у загальній структурі.

Протягом 2021 року Україна активно поставляла свої товари до країни Євросоюзу, Китаю, країн Євразійського економічного союзу, Туреччини, США, Індії та інших країн світу (рис.2).

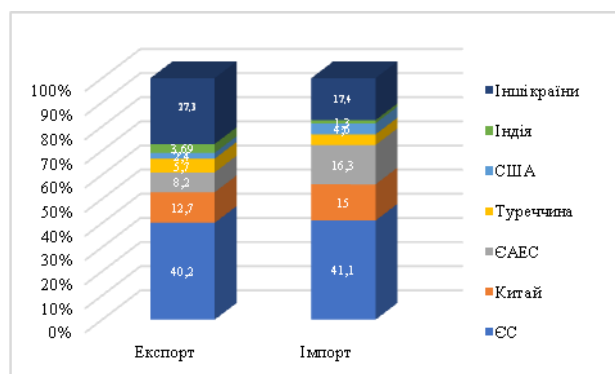

Рис. 2. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами України за три квартали 2021 р., % [12]

За даними Держстату, у географічній структурі зовнішньої торгівлі товарами України за підсумками трьох кварталів 2021 р. провідне місце займають країни ЄС. У порівнянні з аналогічним періодом 2020 р. частка ЄС зросла з 39,4 % до 40,6 %. В основі

цієї зміни лежало зростання вартісних обсягів товарообігу на 39,6 %. ЄС є найбільшим торговельним партнером України як в частині експорту товарів (40,2 % від загального експорту), так і в частині їх імпорту (41,1 % від загального імпорту) [12].

За даними рис. 3 можна стверджувати, що за 2021 рік податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції становили 34268,8 млн грн [13].

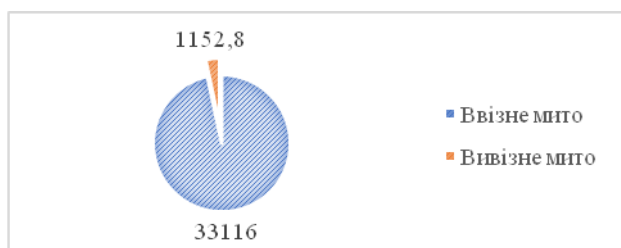

Рис. 3. Структура надходження митних платежів у 2021 році, млн грн [13]

Так, обсяги оподаткованого імпорту «по вазі» у 2021 року, в порівнянні з експортом, становлять 97 %, що на 31963,2 млн грн більше. Дана ситуація пов'язана з існуючою процедурою оподаткування товарів в режимі експорту (табл. 1).

Таблиця 1
Оподаткування товарів в режимі експорту

Мито	Акцизний податок	Податок на додану вартість
Ввізне мито нараховується та сплачується відповідно до ст. 272, 277, частини першої ст. 286 МКУ при дотриманні умов та обмежень, встановлених главою 13 МКУ. Ставки ввізного мита застосовуються відповідно до ст. 280 МКУ.	Нараховується та сплачується відповідно до п.п. 213.1.3 п. 213.1 ст. 213 ПКУ. Ставки акцизного податку застосовуються відповідно до ст. 215 ПКУ. У разі ввезення маркованої підакцизної продукції на митну територію України податок сплачується під час придбання марок акцизного податку з доплатою (у разі потреби) на день подання митної декларації (п.п. 222.2.2 п. 222.2 ст. 222 ПКУ).	Нараховується та сплачується відповідно до п.п. в) п. 185.1 ст. 185 ПКУ з урахуванням положень ст. 191 ПКУ. Ставки ПДВ застосовуються відповідно до ст. 193 ПКУ.

Джерело: [14]

Ставки вивізного мита на українські товари, що вивозяться за межі митної тери-

торії України, встановлюються окремими законами.

Зростання експорту товарів до країн світу сприяє покращенню міжнародної торгівлі та розвиває один із найбільш прибуткових видів діяльності. Плануючи експортну діяльність, варто визначитися яким чином клієнт отримає замовлену продукцію, тобто, чи залучатимуться посередники в експортному ланцюжку доставки товарів чи всі операції виконуватимуться самостійно. Модель «без участі посередників» передбачатиме витрату додаткового часу для побудови відносин між усіма учасниками поставки, вивчення ринку збуту та тонкощів маркетингової діяльності, пошуку партнерів для здійснення доставки на міжнародному ринку, а відповідно й усіх тонкощів логістики. Такий підхід є доволі складним та затратним. Підприємства з досвідом роботи на міжнародному ринку зазвичай залучають посередників для здійснення різних видів операцій, наприклад, агентів, дистриб'юторів, транспортні компанії, митних брокерів тощо. З метою спрощення та пришвидшення процедури митного оформлення товарів під час проходження митного очищення, доречно обрати підрядника-митного брокера, який спеціалізується у даній сфері та володіє усіма тонкощами проходження митного контролю.

Перш ніж звернутися до загальної характеристики і особливостей митного режиму експорту, доречно розглянути загальне розуміння митного оформлення, процедура якого є обов'язковою для всіх вантажів і товарів легально ввезених / вивезених через кордон України і супроводжується оформленням значної кількості документів та процедур.

Основні засади організації здійснення митних операцій в Україні регулюються Митним кодексом України, в якому розкриті усі економічні, організаційні, правові, кадрові питання, а також соціальні аспекти діяльності органів митниці України. Загалом, митне оформлення – це фінальний етап зовнішньоекономічної діяльності.

У теоретичному значенні митне оформлення доцільно розглядати як правовий інститут, що характеризується структурним змістом, що включає в себе предмет, метод,

цілі, завдання, функції, принципи правового регулювання, а також спеціальні суб'єкти; системністю, комплексністю і однорідністю відносин; юридичною єдністю норм, що регулюють відносини з митного оформлення; переважною нормативною відокремленістю, що виражається в закріпленні у вигляді окремого підрозділу в Митному кодексі України [12].

Автор М.Г. Шульга у своїй праці [15] розглядає митне оформлення як багатогранне поняття, яке містить різні елементи. Це ціла система взаємообумовлених організаційно-правових та технічних процедур, здійснюваних митними органами в порядку та на умовах, встановлених митним законодавством.

Предметом регулювання митного оформлення є суспільні відносини, що виникають в процесі проведення митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. Об'єктами цих правовідносин виступають товари та транспортні засоби, інформація (відомості), необхідна для митних цілей, яка може міститися в документах (письмових і електронних) або надаватися в усній і конклюдентній формі. Необхідно відзначити, що ряд науковців розширюють поняття митного оформлення, охоплюючи товари, транспортні засоби та предмети [16, с.109–110].

Науковець Годованець О. В. у своїй праці [17] приходить до думки, що митне оформлення товарів неможливе без проведення заходів митного контролю, дію яких направлено на виявлення ознак, що вказують на склад митних правопорушень адміністративного та фінансового характеру, а форми митного контролю дають змогу виявляти, попереджувати та усувати порушення, забезпечуючи інтереси держави та національних товаровиробників.

Поняття експорту, закладене в Законі «Про зовнішньоекономічну діяльність». У ньому під експортом (експортом товарів) розуміється продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих

товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів [18].

З визначення митного режиму експорту випливає, що товари вивозяться з України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення на цю територію, що виключає які-небудь обмеження щодо розпорядження товарами, експортованими з України. У визначенні митного режиму експорту країна, з якої має походити товар, конкретно не вказана, тому під цей режим можуть поміщатися товари, що походять із будь-якої країни, тобто й іноземного походження. Поміщення товарів під митний режим експорту не передбачає яких-небудь звільнень від застосування до них заходів митно-тарифного регулювання [6].

Відповідно до ст.12 Митного кодексу України «експортер (імпортер) – підприємство, яке на підставі укладених ним безпосередньо або через посередника (комісіонера, агента, консигнатора тощо) зовнішньоекономічних договорів (контрактів) здійснює експорт (імпорт) товарів з переміщенням їх через митний кордон України, незалежно від митного режиму, в який поміщуються такі товари» [12].

Митне оформлення починається з моменту подання митному органу декларантом або уповноваженою ним особою митної декларації або документа, який відповідно до законодавства її замінює, та документів, необхідних для митного оформлення, або, у випадку електронної декларації, з моменту отримання митним органом від декларанта або уповноваженої ним особи електронної митної декларації або електронного документа, який відповідно до закону замінює митну декларацію [19]. Загалом, подавати митну декларацію до оформлення повинен власник товару або особа, яка діє від його імені (представник).

Розглядаючи процес митного оформлення товару в режимі експорту, декларанту варто дотримуватися певних дій та слідувати основним етапам. На рис. 4 автором угруповано основні етапи експорту, відповідно до [20, с.28]. Однак, необхідно зауважити, що не всі зазначені етапи використовуються під час оформлення товарів, адже, послідовність та процедура може змінювати від особливостей товару та формуватися під

впливом умов контракту. Наприклад, від виду товару, отримання ліцензій, дозволів, сертифікатів, залучення посередників тощо.

Першим етапом митного оформлення товарів є облік (акредитація) на митниці в якості особи, що має намір здійснювати операції з товарами.

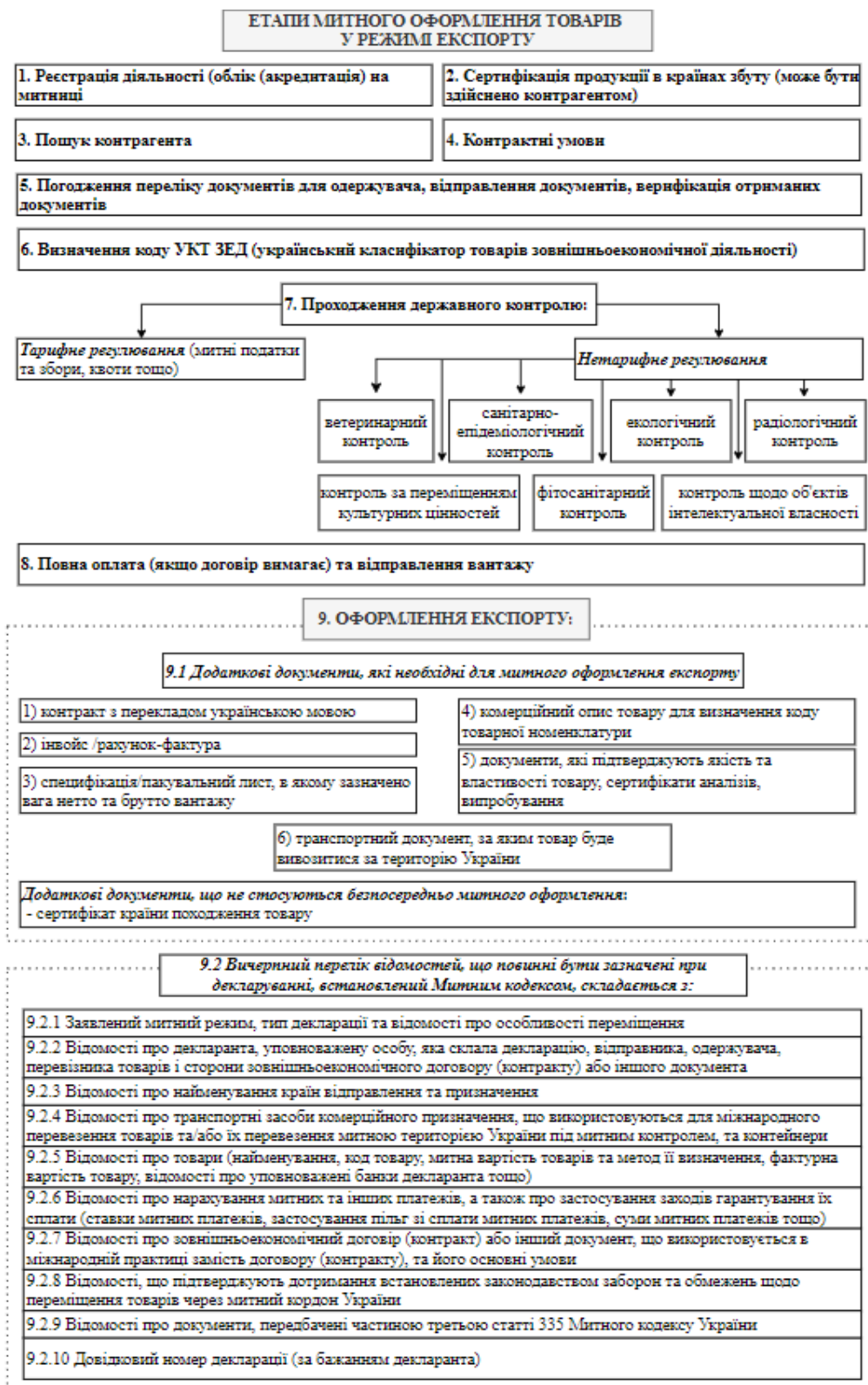

Рис.4. Процедура митного оформлення вантажів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій з орієнтацією на експорт

Особа, яка здійснює операції з товарами (або її представник, повноваження якого підтвержені довіреністю або письмовим договором між ним та особою, яку він представляє), для взяття на облік подає заяву про взяття на облік особи, яка здійснює операції з товарами за посиланням єдиного вікна.

Процедура акредитації на митниці здійснюється одноразово на підприємство та регулюється чинним законодавством – наказами Міністерства фінансів. Однак варто врахувати, що при будь-яких змінах на підприємстві, наприклад, юридичної адреси тощо, про це необхідно повідомляти для уникнення непередбачуваних ситуацій при митному очищенні товарів та понесення додаткових витрат. Дана процедура не довготривалою.

Другий етап – підготовка документів для проходження митного очищення:

1. Зовнішньоекономічний контракт купівлі-продажу – це основний документ, на який звертають увагу митники, адже відповідно до нього митники знатимуть умови за яким завозиться або вивозиться товар.

Поряд з митними органами, додатковою установою, яка в режимі реального часу слідкує за дотриманням законодавства у сфері ЗЕД є український банк. Відділи валютного контролю банку, як правило, перевіряють на дотримання вимог законодавства. Бажано типовий договір ЗЕД робити двомовним, наприклад, українською та англійською мовами.

Митні органи, в свою чергу, при проведенні оформлення товарів звертають увагу на складові, що використовуються для формування митної вартості. Основою даного контакту є умови Інкотермс 2020, а основними критеріями ризиковості є дотримання порядку розрахунків, відповідність умов поставки товарно-транспортним документам, наявність повного переліку передбачених контрактом додаткових документів, що надаються експортером, таких як сертифікати походження, страхові поліси, експортні декларації [10].

Інвойс (рахунок-фактура) – це фінансовий документ, який оформляється на кожну партію товару окремо. Вона включає наступні пункти: номер і дату, реквізити покупця і продавця, банківські реквізити, умови

доставки, валюту, посилання на контракт, країну походження, опис (або код) товару, ціну за одиницю товару, кількість товару, загальну вартість та умови оплати. Додатково варто врахувати, що існує ще й рахунок-проформа.

Основна їх відмінність полягає у тому, що рахунок-фактура оформляється при комерційних домовленостях (клієнт перераховує кошти за отриманий товар на готівковий рахунок продавця), а рахунок-проформа – для товару, який не має комерційної цінності (клієнт нічого не винен продавцю). Рахунок-проформа оформляється, наприклад, для маркетингового товару, який може надсилатися як зразок продавцем для попереднього ознайомлення клієнтом. Від виду інвойсу залежить правильність заповнення митної декларації.

2. Пакувальний лист – документ, який дублює реквізити інвойсу та додатково вказується кількість одиниць, вага нетто (на кожен вид товару) та брутто і вид упаковки.

3. Договір на митно-брокерські послуги за умови роботи з митним брокером.

4. Транспортні документи – залежать від виду транспорту, який використовується для доставки товару (CMR – для автомобільний перевезень, коносамент – для морських перевезень, авіаційна накладна, СМГС-накладна – для залізничних перевезень). Дані документи заповнює компанія перевізник. У разі перевезення товару у рамках міжнародних митних конвенцій, застосовують додатково до транспортної накладної спеціальні документи.

Прикладом для автомобільного транспорту є Карнет TIR або Книжка МДП – це скорочення, яке в перекладі з французької означає «міжнародні дорожні перевезення».

Третій етап – визначення коду УКТ ЗЕД (українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності). Декларант може оформляти самостійно або за допомоги брокера. Якщо ж декларант не може визначити код для свого товару самостійно і не хоче залучати брокера, для таких випадків існує процедура прийняття митницею попереднього рішення про класифікацію товару згідно з УКТ ЗЕД за «Попереднім рішенням щодо класифікації товару», який видається митним органом. У будь-якому

випадку для підтвердження виду товару для митних органів потрібно додати підтвердуючі документи, які характеризують вид товару (наприклад, опис товару на інтернет-ресурсі клієнта, каталоги, висновки уповноважених органів стосовно видачі заключення щодо товару, відповідні лабораторії тощо).

Четвертий етап – тарифне (податки, квоти тощо) і нетарифне регулювання (залежить від виду державного контролю, наприклад, фітосанітарний, ветеринарний, санітарно-епідеміологічний, екологічний і радіологічний контроль, контроль за переміщенням культурних цінностей, контроль товарів подвійного/військового призначення, об'єкти інтелектуальної власність).

Відповідно до ст. 4 Митного кодексу, під заходами нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності слід розуміти не пов'язані із застосуванням мита до товарів, що переміщуються через митний кордон України, встановлені відповідно до закону заборони та/або обмеження, спрямовані на захист внутрішнього ринку, громадського порядку та безпеки, суспільної моралі, на охорону здоров'я та життя людей і тварин, охорону навколишнього природного середовища, захист прав споживачів товарів, що ввозяться в Україну, а також на охорону національної культурної та історичної спадщини [12].

Однак, варто звернути увагу на твердження Осадчої Н. В. [6], що у Митному кодексі України відсутні будь-які обговорення щодо застосування або незастосування заходів нетарифного регулювання до товарів, що поміщаються під митний режим експорту. Проте, аналізуючи законодавство України у сфері застосування заходів нетарифного регулювання, бачимо, які товари, що поміщаються в режим експорту, можуть підлягати ліцензуванню, підставою для їх митного оформлення може бути картка реєстрації-обліку зовнішньоекономічного договору (контракту), для експорту деяких товарів необхідно одержувати квоти, ліцензії тощо.

П'ятий етап – сертифікат про походження. Відповідно до ст. 43 МКУ сертифікат про походження – це документ, який однозначно свідчить про країну походження товару і виданий компетентним органом

даної країни або країни вивезення, якщо у країні вивезення сертифікат видається на підставі сертифіката, виданого компетентним органом у країні походження товару. Країна походження товару заявляється (декларується) митному органу шляхом зазначення назви країни походження товару та відомостей про документи, що підтверджують походження товару, у митній декларації [12]. Даний документ видається Торгово-промисловою палатою країни-експортера та підтверджує країну походження товару. Як правило, він потрібен митному органу країни-імпортера для здійснення тарифного та нетарифного регулювання [21].

Крім цього, сертифікати походження необхідні у випадках, передбачених відповідними зовнішньоторговельними контрактами, національними правилами країни-імпортера, а також міжнародними угодами, учасниками яких є сторона експорту та сторона імпорту товару [22].

Важливо врахувати, що перед початком митного оформлення товарів необхідно пройти вище зазначені види державного контролю і лише після цього митна декларація подається до митних органів для оформлення, адже, вона є основою митного оформлення. Після подання, митна декларація проходить наступні етапи: прийняття митної декларації до митного оформлення; реєстрація митної декларації; контроль із застосуванням системи управління ризиками; перевірка правильності класифікації та кодування товарів; проведення митного огляду товарів; перевірка правильності визначення митної вартості товарів; перевірка правильності нарахування митних платежів; завершення митного оформлення [23].

Завершальний етап – оформлення вантажної митної декларації. Вище розглянутий базовий пакет документів може доповнюватися різноманітними додатковими документами, які залежать від типу вантажу, обмеженнями країн експорту тощо. Подання документів та відомостей необхідних для митного контролю регулюється ст.335 Митного кодексу України.

Висновки. Міжнародні перевезення вантажів – складний процес, який вимагає правильного заповнення документів і розуміння законодавчої бази. Для оформлення

вантажу на митниці слід надавати коректні і достовірні відомості про товар, дотримуватися правил подачі декларацій, своєчасно сплатити митні збори та інші важливі аспекти. У разі будь-яких порушень, навіть мінімальних, назначаються штрафні санкції та інші адміністративні покарання, аж до вилучення товару на митниці.

Представлене дослідження спрямовує до необхідності залучення посередників в експортному ланцюжку доставки товарів, що спростить та пришвидшить процедуру митного оформлення товарів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій з орієнтацією на режим експорту. У подальших дослідженнях розглядатиметься механізм взаємодії посередників, клієнтів та представників державних установ у процесі митного оформлення товару.

Література

1. Дем'янюк О. М. Митні режими у стимулюванні зовнішньоекономічної діяльності України / Ольга Дем'янюк, Ігор Кекіш // Світ фінансів. – 2016. – Вип. 2 (47). – С. 75–87.
2. Кормич Б. А. Режим зони митного контролю: адміністративно-правові основи: монографія // Б. А. Кормич, Д. А. Біленець. – Чернівці : Технодрук, 2017. – 180 с.
3. Науменко В. П. Применение таможенных режимов в Украине: теория, практика, рекомендации: науч. пособ. / В. П. Науменко. – К. : Знання, 2005. – 430 с.
4. Филина А. И. Методы государственного регулирования внешнеэкономической деятельности Украины / А. И. Филина // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Економічна серія. 2000. – № 482. – С 164–168.
5. Шульга М. Г. Митний режим як форма реалізації митної політики / М. Г. Шульга // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право : зб. наук. пр. / Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Х. : Право, 2012. – № 4 (11). – С. 204–216. Бібліогр.: с. 215.
6. Осадча Н. В. Митний режим експорт: алгоритм реалізації та напрями вдосконалення / Н. В. Осадча // Економіка промисловості. – 2011. – № 1. – С. 41–56. – URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/econpr_2011_1_9.
7. Осташко Т. О. Можливості та обмеження експорту сільськогосподарських товарів у зоні тарифних квот ЄС / Т. О. Осташко // Стратегічні пріоритети. – 2016. – № 1 (38). – С. 99–105.
8. Полковниченко С. О. Сучасні тенденції розвитку вітчизняного ринку канцелярських товарів [Електронний ресурс] / С. О. Полковниченко, Н. О. Гавриш // Ефективна економіка. – 2021. – №5.
9. Ханик Ю.-Б. Р. Аналіз інструментів державного маркетингу українських товарів військового призначення / Ю.-Б. Р. Ханик, М. Л. Данилович-Кропивницька // Публічне управління та митне адміністрування. – 2021. – № 1(28). – С. 99–106. DOI <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2021-1.16>
10. Про схвалення Експортної стратегії України («дорожньої карти» стратегічного розвитку торгівлі) на 2017–2021 роки. Official web-portal of the Parliament of Ukraine. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-p?lang=en#>
11. Ус І. В. Щодо стану зовнішньої торгівлі товарами України за 9 місяців 2021 року. Київ : Нац. ін-т стратег. дослідж. 8 с. URL : https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-10/ukraine-trade-9-months_29102021_0.pdf.
12. Митний кодекс України. – Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 44–45, № 46–47, № 48, ст.552 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#>.
13. Доходи держбюджету України (2014–2021). Ставки, індекси, тарифи. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/>
14. Митні платежі. Державна Митна Служба України. URL : <https://customs.gov.ua/mitni-platezhi>.
15. Шульга М. Г. Правовий механізм митного оформлення переміщення товарів. Теорія і практика юриспруденції. – 2013. Адміністративне право та інформація. – vol. 1. – № 3. – URL : <https://doi.org/10.21564/2225-6555.2013.1.62861>.
16. Бойко В. М. Митне право України: навч. пос. / В. М. Бойко.– К. : Алерта, 2015. – 528 с.
17. Годованець О. В. Митний контроль: сутність та економічний зміст / О. В. Годованець // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Сер. : Економічні науки. – 2016. – Вип. 20 (1). – С. 159–163.
18. Закон України від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ «Про зовнішньоекономічну діяльність», редакція від 01.08.2021 на підставі [1591-IX](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-IX) – URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#>
19. Титор В. Й. Митний контроль та митне оформлення транспортних засобів / В. Й. Титор // Економіка та митно-правові відносини. – Випуск 11–12 червень–серпень 2019 р. – С. 58–66.
20. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Довідник процедур для експортера / Ю. Федішин, О. Лазарев, Я. Іванченко, О. Павленко. – 2019. – 55 с.
21. Торгово-промислова палата України. Як розпочати експорт товарів. Посібник для експортерів. – Київ, 2019. – 120 с/
22. Мірошніченко В. Про митні формальності. По ділу й нічого зайвого. Сайт о логистике и управлении цепями поставок. URL : <https://logist.fm/publications/pro-mitni-formalnosti-podilu-y-nichogo-zayvogo> .
23. Етапи митного оформлення - UA Broker. UA Broker. – URL : <https://ua-broker.com/shcho-potribno-znaty/mitne-oformlennya-tovaru/etapi-mitnogo-oformlennya/> .

References

1. Demianiuk, O.V., & Kekish, I. (2016). Mytni rezhymy u stymulivanni zovnishnioekonomichnoi diialnosti Ukrainy. *Svit finansiv*, Issue 2(47), 75-87.
2. Kormych, B.A., & Bilenets, D.A. (2017). Rezhym zony mytnoho kontroliu: administratyvno-pravovi osnovy. Chernivtsi: Tekhnodruk.
3. Naumenko, V.P. (2005). *Primenenie tamozhennykh rezhymov v Ukraine: teoriya, praktika, rekomendatsii*. Kiev: Znannia.
4. Filina, A.I. (2000). *Metody gosudarstvennogo regulirovaniya vneshneekonomicheskoy deyatelnosti Ukrainy*. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnogo universytetu imeni V.N. Karazina. Ekonomichna seriia*, (482), 164-168.
5. Shulha, M.H. (2012). Mytnyy rezhym yak forma realizatsii mytnoi polityky. *Visnyk Natsionalnogo universytetu «Yurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho»*. Ser.: *Ekonomichna teoriia ta pravo*, (4), 204-216. Kharkiv: Pravo.
6. Osadcha, N.V. (2011). Mytnyy rezhym eksportu: alhorytm realizatsii ta napriamy vdoskonalennia. *Ekonomika promyslovosti*, (1), 41-56. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/econpr_2011_1_9.
7. Ostashko, T.O. (2016). *Mozhlyvosti ta obmezhennia eksportu silskohospodarskykh tovariv u zoni taryfnykh kvot YeS*. *Stratehichni priorityty*, 1(38), 99-105.
8. Polkovnychenko, S.O., & Havrysh, N.O. (2021). *Suchasni tendentsii rozvytku vitchyznianoho rynku kantseliarskykh tovariv*. *Efektivna ekonomika*, (5). DOI: [10.32702/2307-2105-2021.5.92](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.5.92)
9. Khanyk, Yu.-B.R., & Danylevych-Kropyvnytska, M.L. (2021). *Analiz instrumentiv derzhavnogo marketynhu ukrainskykh tovariv viyskovoho pryznachennia*. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*, 1(28), 99-106. DOI <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2021-1.16>
10. *Pro skhvalennia Eksportnoi stratehii Ukrainy («dorozhnoi karty» stratehichnogo rozvytku torhivli) na 2017-2021 roky*. (2017-2021), Official web-portal of the Parliament of Ukraine. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2017-p?lang=en#>.
11. Us, I.V. (2021). *Shchodo stanu zovnishnioi torhivli tovaramy Ukrainy za 9 misiatsiv 2021 roku*. Kyiv: Natsionalnyy instytut stratehichnykh doslidzhen. Retrieved from https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-10/ukraine-trade-9-months_29102021_0.pdf.
12. *Mytnyy kodeks Ukrainy*. (2012). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, № 44-45, № 46-47, № 48, Article 552. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#>.
13. *Dokhody Derzhbiudzhetu Ukrainy*. (2014-2021). *Stavky, indeksy, taryfy*. Retrieved from <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/>.
14. *Mytni platezhi*. *Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy*. (2021). Retrieved from <https://customs.gov.ua/mitni-platezhi>.
15. Shulga, M.H. (2013). *Pravovyy mekhanizm mytnoho oformlennia peremishchennia tovariv*. *Teoriia i praktyka yurysprudentii*. *Administratyvne pravo ta informatsiia*, T.1., (3). Retrieved from <https://doi.org/10.21564/2225-6555.2013.1.62861>.
16. Boyko, V.M. (2015). *Mytne pravo Ukrainy*. Kyiv: Alerta.
17. Godovanets, O.V. (2016). *Mytnyy control: sutnist ta ekonomichnyy zmist*. *Naukovyy visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu*, Ser.: *Ekonomichni nauky*, Issue 20(1), 159-163.
18. *Zakon Ukrainy Pro zovnishnioekonomichnu diyalnist vid 16.04.1991 r. № 959-XII, redaktsiya vid 01.08.2021 na pidstavi 1591-IX*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#>.
19. Tytor, V.Y. (2019). *Mytnyy control ta mytne oformlennia transportnykh zasobiv*. *Ekonomika ta mytno-pravovi vidnosyny*, Issue 11-12, 58-66. DOI: 10.5281/zenodo.3594610
20. Fedyshyn, Yu., Lazarev, O., Ivanchenko, Ya., & Pavlenko, O. (2019). *Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy*. *Dovidnyk protsedur dlia eksportera*.
21. *Torhovo-promyslova palata Ukrainy*. *Yak rozpochaty eksport tovariv*. *Posibnyk dlia eksporteriv*. Kyiv.
22. Miroshnichenko, V. (2021). *Pro mytni formalnosti*. *Po dilu i nichoho zayvoho*. *Sayt o logistike i upravlenii tsepyami postavok*. Retrieved from <https://logist.fm/publications/pro-mitni-formalnosti-po-dilu-y-nichogo-zayvogo>.
23. *Etapy mytnoho oformlennia*. (2021). *UA Broker*. Retrieved from <https://ua-broker.com/shcho-potribno-znaty/mitne-oformlennya-tovaru/etapi-mitnogo-oformlennya/>.

CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS IN EXPORT MODE: THEORETICAL ASPECTS

*Ya. R. Korniiiko, Ph. D (Econ.), Associate Professor,
State University of Infrastructure and Technologies*

Methods. Philosophical methodology was used in the research process, which helped to establish the relationship between science and practice; the information approach is applied as a fundamental methodology in order to substantiate the information and cognitive relationship of the research paradigm; method of terminological analysis to clarify the content of the conceptual appa-

ratus of the question under research; statistical method for analysis of the structure and dynamics of Ukraine's foreign trade and payment of customs duties in the export regime.

Results. The definition of the concept of «customs clearance» is clarified, the variability of revealing the specifics of this issue is presented, and the opinions of modern scientists are summarized, the features that are inherent in this category are identified. The commodity and geographical structure of Ukraine's foreign trade is presented and it is established that the largest part of Ukrainian commodity exports consists of food products and agricultural products. The existing procedure of customs clearance of goods in the export mode is systematized.

Novelty. The scheme of the main stages of attracting intermediaries in the export chain of goods delivery is substantiated, which will simplify and speed up customs clearance procedures during customs clearance of goods, as well as generalize the procedure of customs clearance of goods in foreign trade operations focused on export mode. The conditions influencing the customs clearance procedure in the export mode are highlighted.

Practical value. Guidelines for customs clearance of goods in the export regime are proposed in order to systematize the existing procedures of enterprises that export goods on the basis of concluded foreign economic agreements (contracts) or through an intermediary (commission agent, agent, consignor, etc.) moving them across the customs border of Ukraine.

Keywords: customs clearance, customs mode of export, foreign trade of Ukraine, declarant.

Надійшла до редакції 15.10.21 р.